

מבשר טוב

ס"ג נח – תשע"ג

פלעטבוש – ניו יורק יע"א

"אלה תולדות נח וגו'" (בראשית ו, ט). ובשלהי פרשת בראשית נאמר (ו, ה-ז): "וירא ה' כי רבה רעת האדם בארץ, וכל יצר מחשבות ליבו רק רע כל היום. וינחם ה' כי עשה את האדם בארץ, ויתעצב אל ליבו. ויאמר ה' אמחה את האדם אשר בראתי מעל פני האדמה, מאדם עד בהמה עד רמש ועד עוף השמים, כי נחמתי כי עשיתים".

והסתירה מבוארת, שמאחר שיצר לב האדם רע מנעוריו, מדוע רבה רעתו בארץ כאשר יצר מחשבות ליבו רק רע כל היום. ומאי שנא הכא שמלמד זכות על רעתו שאין לקללו ולהכותו, שאין האשמה תלויה בו רק ביצר ליבו. ואילו שם בא הקטרוג לקללו ולמחותו מעל פני האדמה, וצריך עיון. [ויעויין בפירוש רבינו עובדיה ספורנו ז"ל, שכנראה הוקשה לו סתירה זו, ותירץ לפי דרכו].

ובעצם מעשה 'תיבת נח' להצלתו מן המבול, יש להתבונן מאי טעמא בחר ה' דרך הצלתו בבנין התיבה דוקא, ולא בדרכים ואופנים אחרים. ובפרט יקשה אליבא דמאן דאמר (זבחים ק"ג). לא ירד המבול בארץ ישראל, היה יכול אם כן להביאו אל ארץ ישראל ולהצילו מן המבול. [ועיין רמב"ן (ח, יא) שנתגלגלו המים מכל הארצות ונכנסו לתוכה עי"ש]. או להשאירו על הר גבוה ביותר, [עיין תוס' זבחים (ק"ג) ד"ה לא ירד]. והרבה דרכים למקום להמציא דרכי הצלה והתחמקות שלא יגיע אליו המבול, ומדוע נבחרה דוקא דרך התיבה, ובעסק בניינה מאה ועשרים שנה.

ונראה בזה בהקדם מ"ש במדרש תנחומא (פר' ראה סי' ג): "לשעבר כל מי שחוטא היה דור משלם חטאו, לדור המבול אמרו רבותינו, הרבה כשרים היו בהן כגון נח, ונמחו עם הדור" ע"כ.

מבואר, שלא היה נח הצדיק היחיד באותו דור, אלא הרבה כשרים היו בהם כמו נח, ולהבין אם כן, מדוע אותם כשרים נמחו עם הדור, ואילו נח ניצל בתיבתו, מכיון שהיו הם כשרים גם כן כמו נח. ולא עבד קודשא בריך הוא דינא בלא דינא, ובודאי לא נהג בהם במידת איפה ואיפה, ומה מידה היתה בו בנח שבזכותה נשתנה דינו משאר כשרי וצדיקי הדור.

והכתוב מעיד בו בנח (ו, ח) שהוא "מצא חן בעיני ה'", ואמרו עליו בש"ס (סנהדרין קח): "תנא דבי רבי ישמעאל, אף על נח נחתך גזר דין, אלא שמצא חן בעיני ה', שנאמר נחמתי כי עשיתים, ונח מצא חן בעיני ה'" ע"כ.

וביאר שם המהרש"א בחידושי אגדות (שלהי ד"ה בא וראה וכו') שזכה נח במתנת חינוס מן השמים עי"ש, שכנראה מפרש לשון 'חן' האמור בנח, שהוא מתנת חינוס מן השמים.

ועדיין צריך טעם בדבר, וכי משא פנים יש בדבר, מדוע נח מצא חן בעיני ה', וקיבל מתנת חינוס מן השמים להינצל מן המבול, ואילו שאר הכשרים והצדיקים שבדור לא מצאו חן ולא זכו לקבל ממתנת חינוס. וכבר נדברנו בזה בשבת שעברה (עי' ס"ג שבת בראשית), ועתה נראה בפנים אחרות.

אולם נראה שאף אותם כשרים וצדיקים שהיו משמרים עצמם מן החטא, מכל מקום לא נמלטו מהשפעת אנשי הדור עליהם. שכל אותו דור נקרא "דור המבול", שכל הדור כולו היה מושפע מטומאת אנשי דור המבול, וגם הכשרים שלא נסחפו אחריהם בחטאים הקשים ממש, מכל מקום נראה שמדי מחשבה לא יצאו, ונתפסה בהם הטומאה וההשחתה שהיה כל אותו דור מלא השחתה וטומאה נוראה, שהיתה ממלאה כל הארץ, וכולם היו תחת אותה השפעה קשה. ולפיכך נמצא דשפיר כדין מתו כל אותם כשרים וצדיקים, שאף הם עומדים בעונש דור המבול, וקשורים ומחוברים עם אותם חטאים קשים, וכשנגזרה גזירה לאבד כל הקשורים באותה רעה, שלטה אף באותם כשרים, שהגם שהיו כשרים במעשיהם, לא היו מנותקים מהשפעת הדור וטומאתו, ומקושרים עם החוטאים ולכן נענשו עימהם.

מה שאין כן נח היה מופרד מהם, והיה שומר על צדקותו בתמימות ושלמות, לא רק במה שנמנע במעשיו, שלא לעשות כמעשיהם הרעים, אלא ניתק עצמו אף מכל השפעת אותו הדור שלא יתחבר עימהם כלל וכלל, ובזה נמצא נפרד לגמרי מכל טומאת והשחתת אותו הדור, ולכן מצא חן לפני ה', ואף שנגזרה הגזירה ניצל הימנה.

וכדאיאת במדרש תנחומא (בראשית סי' ה): "את האלהים התהלך נח, שהיה הקב"ה סומכו שלא ישתקע במעשה דור המבול, משל למלך שהיה לו בן, והיה הולך בשליחות אביו, והיה לפניו דרך משוקע בטיט, והיה המלך סומכו שלא ישקע בטיט" עכ"ל. והיינו ששמר עליו שלא יהלך אפילו באותם דרכים, ומשומר היטב מכל טיט היון שבדור המבול, ולא נתחבר ולא נשתקע בדרכיהם ובמעשיהם, ולפיכך ניצל מן המבול.

והנה ידוע מה שייסדו בספרים הקדושים, והאריכו בזה בדברי בינה וארון עדות פרשת וילך (ריש הפרשה), שהצדיקים לפני פטירתם משיגים המדרגה הגבוהה והנעלה ביותר מכל ימי חייהם. שדווקא באותו הזמן שלפני המיתה ממש, מתגבר ומתחזק מהות האדם ופנימיותו ביתר שאת, ובאותו הזמן מתחזק ומתעצם מידת קדושתם וצדקותם במדרגה הגבוהה והנעלה יותר מכל ימי חייהם.

ובזה פירשו בספרים הקדושים, טעם שבירך משה את בני ישראל "לפני מותו" (דברים לג, א) דייקא, כי באותה עת היה כוחו של משה חזק ותקיף יותר מכל ימי חייו, שבאותו היום היה מדבר הרבה עם ישראל, ובכתיבת ספרי התורה וכו', וכח ברכתו באותו היום תקיף וחזק יותר, וחלה אז הברכה בתוקף בישראל.

והנה כלל גדול הוא בכל מידה שבקדושה, שיש כנגדה כמו כן ממש אף בטומאה, כמ"ש (קהלת ז, יד) "ראה גם את זה לעומת זה עשה האלקים". ואם כן כשם שכח קדושת הצדיקים מתחזקת ומתגברת ביותר לפני פטירתם, כמו כן הוא בהיפך במידת הרשעים, שאף הם לפני מיתתם מתחזקת ומתגברת רשעותם בתוקף החזק ביותר מכל ימי חייהם.

וכאשר ידוע מספרים הקדושים, שלפני המיתה הוא עת הנסיון הגדול ביותר מכל חיי האדם, והרשעים מתגברים ומתחזקים אז ביתר רשעות, ומגיעים לכפירה ממש כנודע.

ואשר לפי זה נמצאה רשעת דור המבול, באותם שנים אחרונות שלפני המבול, מתגברת ומתחזקת ביתר שאת ועוז, כמבואר שלפני המיתה מתחזקת הטומאה והרשעות ביותר.

ובזה נראה שבאותה השפעה היה ההבדל נעוץ בין נח הצדיק, לשאר הכשרים והצדיקים שבאותו דור. שלכן ציוה השם יתברך לנח באותם מאה ועשרים שנה אחרונים של דור המבול לבנות התיבה, ובדוקא נבחרה דרך הצלתו על ידי 'תיבה' אטומה, והגם שהרבה דרכים למקום להצילו. – משום שנצרך בעיקר לשמירת והגנת הנפש, מפני השפעה הרעה והקלוקלת של אותו הדור, לא רק להצלת עצם חייו שניתנו לו לשלל.

ולפיכך רק נח הצדיק שהיה מתעסק בבנין התיבה, שעיקרה להגנה ולמפלט מהשפעה הרעה של דור המבול, הוא לבדו ניצל מן המבול, שלא תפסה בו השפעתם הרעה. מה שאין כן שאר כשרים שבדור, שלא נתעסקו בבנין התיבה, ולא זכו להגנתה ושמירתה, נספו במי המבול, שנתחברה גם בהם השפעה המקולקלת של הדור, אף שלא נסחפו בפועל אחר חטאיהם הקשים כמבואר.

והנה בעסק בנין התיבה, נבנתה תיבה נצחית לדורות עולם, כמו שכתב בזה זקני הקדוש זצללה"ה בתולדות אדם (פרשא דידן) וזל"ק: "ויעש נח ככל אשר ציוה אותו אלקים כן עשה. אינו מובן, למאי הוצרך הכתוב לסיים 'כן עשה', היה די במה שאמר ויעש נח. אך ענין דבר זה הוא על פי הנודע, כי גם הבורא יתברך שמו כביכול מקיים בעצמו מצוות התורה שציוה אותנו, וכמאמר חז"ל (ברכות ו.) מנין שהקדוש ברוך הוא מניח תפילין וכו'. – והוא במה שהשם יתברך מעורר שפע הרוחניות השייך לשורש המצוה, להשפיע רב טוב לכנסת ישראל. וזה מה שאנו אומרים 'אשר קדשנו במצוותיו וציונו', במצוותיו ממש, שהוא מקיים כביכול בעצמו".

"ובעשיית תיבת נח למטה, נעשה גם כן למעלה מקום מקלט עבור הנשמות לדורות עולם, שיהיו תחת מחסה ומסתור אפילו בעת הזעם ח"ו, מכל מקום לא יעזב רחמי השי"ת מהם, ולא יהיה כליה ח"ו, וכמו שעשה נח למטה התיבה לקיום העולם".

"וזה מה שנאמר בישעיה (נד, ט) 'כי מי נח זאת לי אשר נשבעתי מעבר מי נח עוד על הארץ כן נשבעתי מקצף עליך ומגער בך'. והיינו, שנח פעל בעשיית התיבה להגן עלינו לבל יהיה כליה ח"ו, אפילו בעת שלא

יהיה שום תקוה ח"ו מצד מעשינו. ואפילו אם יהיה ח"ו תמה זכות אבות (עי' שבת נה.), מכל מקום יעשה מצד עומק הטוב בבחינת חסד חנם".

"וזה מה שכתוב 'כאשר ציוה אותו אלקים כן עשה', היינו כן עשה השם יתברך בעצמו לדורות עולם, שהשאייר מקום מפלט לצורך קיום העולם, כמו שציוה לנח בעשיית התיבה. כי התורה היא נצחית ופעולת התיבה עומדת לעד" עכ"ל".

נמצינו למדין מדברי קדשו, שאחר עשיית תיבת נח, נוסד ונוצר מקום מפלט לדורות עולם, להינצל מאותה השפעה קשה וקלוקלת שהדור פרוץ בה. ומאז והלאה יש אפשרות לכל אדם להכניס עצמו בתוך תיבה שמורה, ולסבב עצמו בחומת מגן מזוהמת העולם הטמא.

על דרך שנאמר ביעקב אבינו ע"ה (בראשית כה, כז) "יושב אהלים", שכבר ביארתי בזה כמה פעמים, דהיינו שבעצם מהותו היה 'יושב אוהלים', שכל חיותו ומהותו, וכל מחשבתו וליבו נתונים תמיד בעסק התורה וישיבת האוהל. וגם בעת עוסקו בענייני העולם הזה והבליו היה מכוון בלבו ומחשבתו בהשגות הרוחניות ובתורה הקדושה, כדוגמת פיצול המקלות שכיוון בהם כוונת התפילין כנודע.

ואף בעת היותו בשדה עשרים שנה בבית לבן, בעבודה קשה ויגעה במרעה הצאן בחורב ובקרח, עד שהרמב"ם ז"ל בשלהי הלכות שכירות (פ"ג ה"ז), מביא דוגמת חובת עבודת הפועל מיעקב אבינו, כמ"ש: "וכן חייב לעבוד בכל כוחו, שהרי יעקב הצדיק אמר (בראשית לא, ו) כי בכל כוחי עבדתי את אביכן וכו'" עי"ש.

וכבר המשיל בזה אחד הצדיקים במשל קולע השערה, כאשר נשאל כיצד ניתן לשמור המחשבה תמיד בתורה, אף בעת העיסוקים הגשמיים. ואמר שהרי רואים אנו באמצע שמונה עשרה, שניתן לחשוב ולהרהר בהרבה עניינים חיצוניים שאינם קשורים אל התפילה.

והיינו, שעיקר החיות והשתוקקות הלב תמיד נמשך אל האוהל, שבזה נקרא שמו "יושב אוהל" שמשם כל עיקר חיותו. וכדוגמת האסטרונומים שהגיעו אל הירח, שאף בעת היותם שם למעלה, היתה כל חיותם מן הארץ, שהרי לא יתכן על הירח מקום חיות לאדם, אלא שלקחו עימם הכל מן הארץ, הן עצם האוויר לנשימתם, והן המזון והמים וכו', הכל היו קשור ומחובר לארץ, ונמצאו אף בעת היותם מרחק רב מאוד מן הארץ, כל עיקר חיותם וקישורם היה לארץ למטה.

כן כל חיות איש ישראל השמור בתוך תיבת נח הנצחית, צריך שיהיה מן התורה הקדושה, ומבית המדרש בלבד, ובזה ימצא עצמו תמיד שמור ומוגן מרעת טומאת הדור הקשה.

על דרך שכתב בחידושי הריטב"א בפרק אלו הן הגולין (מכות י). בביאור מ"ש שם: "מנין לדברי תורה שהן קולטין", וז"ל: "פירוש קא סלקא דעתך דבעי לומר שבית מדרשו קולטו, ואם הרגו שם גואל הדם נהרג עליו, כאילו הרגו בעיר מקלט" עכ"ל.

והיינו שעצם 'בית המדרש' יש בו כח של "עיר מקלט", והרי הוא קולט את האדם פנימה אל תוכו, לשומרו ולהצילו ולהגן עליו משטף מים הזידונים השוטפים בחוצות בשצף קצף.

נמצא אם כן, שאחר עשיית תיבת נח נמצאה בידינו שפיר הגנה ושמירה מדור המבול הקשה, שלא היתה רק שמירה והגנה לשעתה, אלא נשארה נצחית לדורות עולם כמבואר.

ובזה התיישבה יפה הסתירה שפתחנו בה, שמתחילה לפני שנעשתה התיבה, נתעורר הקטרוג מחמת שיצר מחשבות לב האדם רק רע כל היום, אבל לאחר שכבר נתייסדה התיבה בעולם, שוב לימד עליו זכות, 'כי יצר לב האדם רע מנעוריו', והרי יש לפניו תיבה מן המוכן להיכנס ולהיקלט בתוכה, למחסה מזרם וממטר, ושוב אין צריך יותר להביא המבול לעולם, ואין לחוש לנזק הרשעים בכל העולם כולו, כי ההצלה ופתח ההמלטה מוכנת ועומדת לפני האדם, להכניס עצמו ונפשו אל תוככי תיבת הקדושה, שהיא תגן בעדו ותשמרנו מכל רע, עדי ביאת גואל צדק שיבער כלה רע מכל העולם כולו, במהרה בימינו אמן.

לקבלת הגליון מידי יום רביעי למייל שילחו ל m0732951213@gmail.com